

ความสัมพันธ์จีน-เวียดนาม ก่อนและหลัง "สงครามสั่งสอน" ค.ศ.1979

นางสาวธนวรรณ เหล็กงาม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-53-1077-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I21999670

CHINA-VIETNAM RELATIONS BEFORE AND AFTER THE 1979 "PUNITIVE WAR"

Miss Thanawan Lekngarm

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in International Relations

Department of International Relations

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-53-1077-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความสัมพันธ์จีน-เวียดนาม ก่อนและหลัง "สงครามล้างสอน" ค.ศ.1979

โดย

นางสาวฉนวนวรรณ เหล็กงาม

สาขาวิชา

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์วรศักดิ์ มหัทธโนบล

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.อมรา พงศาพิชญ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู)

.....
(อาจารย์วรศักดิ์ มหัทธโนบล)

.....
(ดร.วีระ สมบูรณ์)

ศูนย์วิทยานิพนธ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นางสาวธนวรรณ เหล็กงาม : ความสัมพันธ์จีน-เวียดนาม ก่อนและหลัง "สงครามล้างสอน" ค.ศ.1979. (CHINA-VIETNAM RELATIONS BEFORE AND AFTER THE 1979 "PUNITIVE WAR") อ. ที่ปรึกษา : อาจารย์วรศักดิ์ มหัทธโนบล, 137 หน้า. ISBN 974-53-1077-8.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์จีน-เวียดนาม ก่อนและหลัง "สงครามล้างสอน" ค.ศ.1979 โดยมุ่งศึกษาปัจจัยที่นำไปสู่การทำสงครามล้างสอนระหว่างจีนและเวียดนาม ระหว่างวันที่ 17 กุมภาพันธ์ - 16 มีนาคม ค.ศ.1979 รวมทั้งอธิบายถึงความสัมพันธ์ของจีนกับเวียดนาม หลังจากสงครามล้างสอนสิ้นสุดลง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของจีนในการดำเนินความสัมพันธ์กับเวียดนาม ซึ่งถือเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีสภาพทางภูมิศาสตร์ และประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับจีนมากที่สุดในบรรดาประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยในการศึกษาความสัมพันธ์จีน-เวียดนาม ก่อนและหลัง "สงครามล้างสอน" ค.ศ.1979 นั้น ได้นำทฤษฎีสัจนิยมและแนวความคิดเขตอิทธิพลมาเป็นแนวทางในการศึกษาและวิเคราะห์

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่นำไปสู่การทำสงครามล้างสอนของจีนต่อเวียดนาม ระหว่างวันที่ 17 กุมภาพันธ์ - 16 มีนาคม ค.ศ.1979 คือ การที่จีนต้องการรักษาความมั่นคงในเขตอิทธิพลของตน เนื่องจากเวียดนามในขณะนั้นมีพฤติกรรมที่จีนถือว่าเป็นการก้าวร้าว ดังนั้น จากพฤติกรรมของเวียดนามดังกล่าว จึงจำเป็นที่จีนต้องใช้กำลังเพื่อเป็นการ "ล้างสอน" โดยถือเป็นการ "ลงโทษ" เวียดนามที่มีพฤติกรรมที่จีนถือเป็นการก้าวร้าวและทำลายความมั่นคงในเขตอิทธิพลของตน

อย่างไรก็ดี จากการทำสงครามดังกล่าว แม้ว่าจีนและเวียดนามจะไม่ได้ตัดขาดความสัมพันธ์ระหว่างกัน แต่ความสัมพันธ์ทางการทูตของทั้งสองประเทศก็ได้ลดระดับลงไปสู่ระดับต่ำสุด อย่างไรก็ตาม หลังจากสงครามสิ้นสุดลง ทั้งจีนและเวียดนามต่างพยายามเจรจากัน แต่เนื่องจากยังคงมีความขัดแย้งและความคลั่งไคล้จะหว่างกัน จึงทำให้กระบวนการปรับความสัมพันธ์ระหว่างจีนและเวียดนามดำเนินไปอย่างไม่ง่ายดายนัก แต่กระนั้นก็ตาม ทั้งจีนและเวียดนามต่างพยายามขจัดปัญหาที่ถือเป็นอุปสรรคในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งในวันที่ 10 พฤศจิกายน ค.ศ.1991 จีนและเวียดนามได้ตกลงฟื้นฟูความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันสู่ระดับปกติอีกครั้งหนึ่ง และยังคงรักษาความสัมพันธ์ที่ดีมาจนถึงทุกวันนี้

ภาควิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ลายมือชื่อนิสิต ธนวรรณ เหล็กงาม
สาขาวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา [Signature]
ปีการศึกษา 2547

4581126324 : MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS

KEY WORD : INTERNATIONAL RELATIONS / CHINA-VIETNAM / PUNITIVE WAR

THANAWAN LEKNGARM : CHINA-VIETNAM RELATIONS BEFORE AND AFTER
THE 1979 PUNITIVE WAR. THESIS ADVISOR : MISTER VORASAKDI
MAHATDHANOBOL, 137 pp. ISBN 974-53-1077-8.

This thesis is aimed to study the relations between China and Vietnam before and after the 1979 "Punitive war", the war which occurred from February 17 to March 16, 1979. The main objective of the thesis is to find out factors which lead to such war and to explain China's behavior in continuing relations with Vietnam, its geographical and historical closet neighboring country. Hereby, the theory of Realism and the concept of Sphere of Influence are used as a framework of the thesis.

The study has found that the factor that forced China to use force against Vietnam from February 17 to March 16, 1979 was its strong concern to maintain the security in its own sphere of influence. Due to Vietnam aggressive and dangerous behavior at that time which affected China's interest in this region, China decided to use force in order to punish Vietnam.

During the "Punitive war", China did not cut off its diplomatic relations with Vietnam. The diplomatic relations between the two states remained but at the lowest level. After the end of the war, both China and Vietnam tried to negotiate with each other under the mistrustful and conflicting attitude to create good relations. Anyway, both countries tried continually to eliminate the obstacles. Finally, on November 10, 1991, China and Vietnam agreed to improve their diplomatic relations to normal level and, thereby, the good relations between these 2 countries restarted and last until now.

Department International Relations..... Student's signature..... Thanawan Lekngarm

Field of study International Relations..... Advisor's signature..... V. Mahatdhanobol

Academic year 2004.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอาจารย์
 วรรศักดิ์ มัทธโนบล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งเป็นผู้ที่คอยให้คำแนะนำ ความช่วยเหลือ
 และความปรารถนาดีแก่ผู้เขียนตลอดระยะเวลาของการทำวิทยานิพนธ์ โดยคำแนะนำดังกล่าว
 ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมากแก่ผู้เขียน จนสามารถทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี
 และวิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงมีอาจสำเร็จลุล่วงได้ หากปราศจากความกรุณาอันยิ่งใหญ่ของอาจารย์
 ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.อมรา พงศาพิชญ์ คณบดีคณะรัฐศาสตร์ รองศาสตราจารย์
 ดร.ไชยวัฒน์ คำชู และ ดร.วีระ สมบูรณ์ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาสละเวลามาให้
 การตรวจสอบเพื่อความสมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สมพงศ์ ชูมาก ในความกรุณาของ
 อาจารย์ที่คอยเป็นที่ปรึกษาและให้กำลังใจแก่ผู้เขียน ทั้งในเรื่องของการศึกษาและชีวิตการทำงาน
 ขอขอบคุณคุณศุภิต นาสีบ คุณณิศา ไชยศรี และเพื่อนๆ ร่วมรุ่นปริญญาโท ภาควิชา
 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน สำหรับน้ำใจและ
 มิตรไมตรีที่คอยเป็นที่ปรึกษาและให้กำลังใจแก่ผู้เขียน และขอขอบคุณเพื่อนๆ เจ้าหน้าที่ตรวจสอบ
 ศุลกากร 3 ทุกท่านที่ให้กำลังใจแก่ผู้เขียนเสมอมา

และที่สำคัญที่สุดผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ และครอบครัวที่
 คอยเป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนแก่ผู้เขียนมาโดยตลอด และวิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงมีอาจ
 สำเร็จลุล่วงโดยสมบูรณ์ได้ หากปราศจากความรัก ความเอาใจใส่และกำลังใจจากคุณพ่อ คุณแม่
 และครอบครัว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
สำรวจวรรณกรรม.....	2
ภูมิหลังและความสำคัญของประเด็นการศึกษา.....	8
สมมติฐานในการศึกษา.....	18
กรอบความคิดในการศึกษา.....	19
ขอบเขตของการศึกษา.....	26
วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	26
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา.....	26
วิธีการศึกษาและการรวบรวมข้อมูล.....	27
วิธีการนำเสนอ.....	27
บทที่ 2 ความสัมพันธ์จีน-เวียดนาม.....	28
ความนำ.....	28
ช่วงแห่งการสถาปนาความสัมพันธ์ (ค.ศ.1950-1954).....	28
ช่วงความสัมพันธ์แห่งความคลั่งใคล้ (ค.ศ.1955-1964).....	33
ช่วงความสัมพันธ์ที่เคลื่อนไหว (ค.ศ.1965-1968).....	38
ช่วงความสัมพันธ์ที่เริ่มร้าวฉาน (ค.ศ.1969-1974).....	40
ช่วงความสัมพันธ์ที่ขัดแย้ง (ค.ศ.1975-1978).....	45
สรุป.....	55
บทที่ 3 สถานการณ์สงครามสังคมนิยมจีน-เวียดนาม	
วันที่ 17 กุมภาพันธ์ – 16 มีนาคม ค.ศ.1979.....	56
ความนำ.....	56
ภาพรวมของสาเหตุในการทำสงครามระหว่างจีนและเวียดนาม.....	56
สงครามสังคมนิยมจีน-เวียดนาม.....	57
จุดเริ่มต้นสงครามจีน-เวียดนาม.....	58
การดำเนินการใช้กำลังของจีนต่อเวียดนาม.....	61

	หน้า
ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้กำลัง.....	75
สรุป.....	81
บทที่ 4 การปรับความสัมพันธ์จีน-เวียดนาม.....	82
ความนำ.....	82
การพยายามปรับความสัมพันธ์ระหว่างจีนและเวียดนาม.....	82
ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการปรับความสัมพันธ์และการเจรจา ระหว่างจีนและเวียดนาม.....	88
การดำเนินการปรับความสัมพันธ์ระหว่างจีนและเวียดนาม.....	100
กระบวนการปรับความสัมพันธ์จีน-เวียดนาม.....	102
ความสัมพันธ์จีน-เวียดนามหลังการปรับความสัมพันธ์.....	105
สรุป.....	114
บทที่ 5 บทวิเคราะห์และสรุป.....	117
รายการอ้างอิง.....	123
ภาคผนวก.....	131
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	137

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย